

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Marie Žiškové a soudců JUDr. Lenky Kaniové a JUDr. Zdeňka Kühna v právní věci žalobce **Prof. Ing. L. S., DrSc.**, zastoupeného JUDr. Jaromírem Kovaříkem, advokátem se sídlem Chlumova 10, 130 85 Praha 3, proti žalovanému **Zeměměřickému a katastrálnímu inspektorátu v Brně**, se sídlem Moravské náměstí 1, 602 00 Brno, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 31. 10. 2008, sp. zn. ZKI-O-164/689/2008, za účasti osoby zúčastněné na řízení **J. B.**, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 25. 2. 2013, č. j. 30 A 22/2012 – 117,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žalobce **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalovanému **s e n e p ř i z n á v á** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.
- IV. Osoba zúčastněná na řízení **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Dne 4. 12. 1948 postoupili žalobcovi rodiče smlouvou postupní dům č. p. x a související pozemky v dnešním katastrálním území M. svému nejstaršímu synovi J. Současně byl syn J. zavázán vyplatit svým třem mladším sourozencům včetně žalobce při dosažení zletilosti jednomu každému částku 10.000 Kčs. Na zajištění těchto částek bylo na postoupené nemovitosti vloženo zástavní právo. V současné době toto zástavní právo ve prospěch žalobce v katastru nemovitostí zapsáno není a žalobce má za to, že se tak stalo zřejmým omylem při vedení a obnově katastru ve smyslu § 8 odst. 1 písm. a) zákona č. 344/1992 Sb., o katastru nemovitostí České republiky (katastrální zákon).

[2] Žalobce se proto na Katastrálním úřadu pro Vysočinu, katastrálním pracovišti Pelhřimov (dále jen „katastrální úřad“) a na žalovaném domáhá opravy chyby v katastrálním operátu. Správní orgány se touto otázkou zabývaly již v letech 2004 a 2005, kdy žalobci nevyhověly. Rozhodnutí žalovaného o odvolání ze dne 18. 2. 2005, čj. O-152/755/2004, však na základě žaloby žalobce zrušil Krajský soud v Brně rozsudkem ze dne 30. 5. 2007, č. j. 30 Ca 115/2005 - 34, a to z procesních i věcných důvodů. Kasační stížnost žalovaného Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 17. 1. 2008, č. j. 1 As 40/2007 – 103, zamítl. Ztotožnil se totiž s krajským soudem v tom, že v průběhu správního řízení došlo k procesním pochybením, která mohla mít vliv na zákonnost napadeného správního rozhodnutí.

[3] Nejvyšší správní soud nicméně nesdílel názor krajského soudu, že v dané věci došlo ke zřejmému omylu při vedení, resp. obnově katastru, neboť zápis zástavního práva v pozemkové knize na základě smlouvy postupní nebyl převzat do evidence nemovitostí. Kasační soud poukázal na přerušeni kontinuity zápisů v pozemkových knihách v letech 1951 až 1964 a na to, že „katastr nemovitostí je přímý nástupce evidence nemovitostí, která vznikala postupně od poloviny let šedesátých do konce let osmdesátých. V daném případě je tedy de facto napadán nesprávný postup pracovníků střediska geodézie, kteří vytvářeli evidenci nemovitostí, a to podřídně na základě pozemkových knih a dokumentů ze sbírky listin a na základě vlastního šetření skutečného stavu právních vztahů k té které nemovitosti. Nebyl-li pak zápis uvedený v pozemkové knize převzat do evidence nemovitostí, nemuselo se jednat pouze o opomenutí pracovníka tehdejšího střediska geodézie, ale i o výsledek šetření skutečného stavu věci, kdy mohlo vyjít najevo, že příslušný zápis již nemá opodstatnění. Z rozporu mezi zápisem v pozemkové knize (a listinou jej potvrzující) a zápisem v katastru nemovitostí proto nelze bez dalšího dovozovat zřejmý omyl při obnově a vedení katastru nemovitostí ve smyslu § 8 odst. 1 písm. a) katastrálního zákona.“ Ve vztahu k případu žalobce považoval Nejvyšší správní soud za nepochybné, že „středisko geodézie provedlo šetření skutečného stavu právních vztahů k předmětným nemovitostem v roce 1983, jinak by nebyl vyplněn výkaz změn pod č. 33/83. V tomto výkazu již není zapsáno zástavní právo ve prospěch žalobce. Dokumenty dokládající důvod nepřevzetí předmětného zápisu z pozemkových knih do výkazu změn a následně do evidence nemovitostí nejsou k dispozici, avšak jen z toho nelze dovozovat, že ze strany pracovníků střediska geodézie došlo ke zřejmému omylu, a katastrální úřad tudíž nemůže provést opravu příslušného údaje v katastrálním operátu. Mohl by tím totiž překročit svou pravomoc v případě, že se o zřejmý omyl nejednalo, neboť by konstituoval již zaniklý právní vztah.“

[4] Správní orgány tedy pokračovaly v řízení o opravě chyby v katastrálním operátu. Katastrální úřad rozhodnutím ze dne 25. 7. 2008, č. j. OR – 180/2004 – 304/45, žalobci opětovně nevyhověl. Žalovaný žalobcovu odvolání zamítl rozhodnutím ze dne 31. 10. 2008, č. j. ZKI-O-164/689/2008, a rozhodnutí katastrálního úřadu potvrdil. Žalobce tedy proti rozhodnutí žalovaného podal další žalobu ke Krajskému soudu v Brně. Krajský soud ji ovšem neshledal důvodnou a rozsudkem ze dne 20. 2. 2012, č. j. 30 A 22/2012 – 86, ji zamítl. Ke kasační stížnosti žalobce Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 29. 8. 2012, č. j. 1 As 66/2012 – 35, rozhodnutí krajského soudu zrušil pro nepřezkoumatelnost pro nedostatek důvodů a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Krajský soud tedy v řízení pokračoval a dne 25. 2. 2013 vydal rozsudek pod č. j. 30 A 22/2012 – 117, jímž žalobu opět zamítl.

II. Kasační stížnost a vyjádření k ní

[5] Žalobce v kasační stížnosti namítl, že rozhodnutí katastrálního úřadu nevychází ze spolehlivě zjištěného skutkového a právního stavu věci. Předmětné zástavní právo bylo řádně vloženo do katastru, což dokládá část pozemkové knihy, číslo vložky knihovny 42, číslo vkladu 23. Zápisem číslo vkladu 26 byla v citované vložce knihovny vymazána pouze poznámka nezletilosti žalobce. Zřejmý omyl pak spočívá v tom, že výmaz pouhé poznámky nezletilosti

pokračování

byl katastrálním úřadem následně chybně považován za výmaz zástavního práva. Vznik a další existenci práva pak podle žalobce nezpochybnila žádná listina. Skutečnost, že zástavní právo nebylo vypořádáno, nadále existuje a jen v důsledku omylu nebylo zapsáno při zakládání katastru nemovitostí, byla prokázána též výpověďmi žalobce, jeho syna Ing. L. S., záznamy o výpovědi pana M. T. a paní B. T. a dále písemnými vyjádřeními Mgr. B. P.

[6] Tvrzení katastrálního úřadu, že mu nebyla předložena žádná listina dokládající nespornost existence zástavního práva, je nepravdivá, neboť touto listinou je smlouva postupní ze dne 4. 12. 1948. Jestliže zástavní právo vzniklo, pak nadále trvá přímo ze zákona a jeho existenci není třeba prokazovat. Katastrální úřad dále nepřipustně rezignoval na svou působnost podle § 8 odst. 1 písm. a) katastrálního zákona, když tvrdí, že mu nepřísluší zkoumat soulad zápisu údajů o právních vztazích se skutečným stavem a že otázka objektivní existence zástavního práva není předmětem řízení o opravě chyby v katastru nemovitostí. Tato tvrzení jsou v rozporu jak s povinností provést skutková šetření např. ve sbírce listin, jak dovodily správní soudy, tak i s postupem katastrálního úřadu v této věci. Pokud by totiž katastrální úřad skutečně vyšel z toho, že mu nepřísluší zkoumat předmětné skutečnosti, nemohlo by se jednat o složité řízení vyžadující prodloužení zákonem stanovené lhůty pro rozhodnutí a nebylo by ani důvodné provádět svědecké výpovědi a písemná vyjádření dotčených osob.

[7] Ve vztahu k rozhodnutí žalovaného žalobce namítl, že jeho pojetí zřejmého omylu je neúměrně restriktivní a v rozporu se záměrem zákonodárce. Podle žalobce jde o zřejmý omyl tehdy, když údaje z katastrálního operátu jsou v rozporu s listinami založenými ve sbírce listin, a tuto skutečnost osoba vykonávající příslušnou činnost na katastrálním úřadě, resp. dříve středisku geodézie, nevezme při svých pracovních postupech do úvahy. Žalovaný podle žalobce nadále zastává názor ohledně rozsahu pojmu zřejmý omyl, který je v rozporu s názorem Nejvyššího správního soudu vysloveném v rozsudku ze dne 17. 1. 2008, č. j. 1 As 40/2007 – 103. Nesprávné je též tvrzení žalovaného, že listinou dokládající nespornost trvání zástavního práva není smlouva postupní ze dne 4. 12. 1948.

[8] Institut opravy zřejmého omylu byl podle žalobce přijat zákonodárcem z toho důvodu, aby bylo dosaženo rychlé a účinné nápravy bez nutnosti podat žalobu k soudu a vést zdlouhavé občanské soudní řízení. V posuzovaném případě bylo současně prokázáno, že výmaz poznámky nezletilosti byl katastrálním úřadem považován za výmaz zástavního práva. Je proto nesprávný názor krajského soudu, který navzdory speciálnímu institutu a výsledkům dokazování vyzval žalobce k tomu, aby se domáhal svého práva u soudu v občanském soudním řízení. Podle žalobce byla rozhodnutími správních orgánů a krajského soudu v Brně žalobci upřena základní lidská práva spočívající v možnosti domoci se svého práva a dosáhnout toho, že správní orgány a soudy budou respektovat zákon a postupovat tak, jak zákonodárce stanovil.

[9] Ze všech těchto důvodů žalobce navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení a současně přiznal žalobci náhradu nákladů řízení.

[10] Žalovaný ani osoba zúčastněná na řízení se v poskytnuté lhůtě ke kasační stížnosti nevyjádřili.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[11] Nejvyšší správní soud při posuzování kasační stížnosti hodnotil, zda jsou splněny podmínky řízení, přičemž dospěl k závěru, že kasační stížnost má požadované náležitosti, byla podána včas a osobou oprávněnou, a není důvodné kasační stížnost odmítnout pro nepřipustnost. Důvodnost kasační stížnosti posoudil Nejvyšší správní soud v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž je povinen přihlídnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3, 4 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, dále jen „s. ř. s.“).

[12] Kasační stížnost není důvodná.

[13] Nejvyšší správní soud v první řadě konstatuje, že se tímto sporem zabýval a svůj právní názor na věc vyslovil již v rozsudku ze dne 17. 1. 2008, č. j. 1 As 40/2007 – 103, publikovaném pod č. 2098/2010 Sb. NSS. Podanou kasační stížnost nicméně nelze považovat za nepřipustnou podle § 104 odst. 3 písm. a) s. ř. s., neboť je *de iure* napadeno jiné rozhodnutí žalovaného, a soud je proto povinen se argumenty žalobce opětovně zabývat. Dosavadní judikatura Nejvyššího správního soudu však plně potvrzuje názor zaujatý v rozsudku ze dne 17. 1. 2008, č. j. 1 As 40/2007 – 103 (srov. zejm. rozsudky ze dne 5. 9. 2012, č. j. 1 As 43/2012 – 55, ze dne 31. 12. 2012, č. j. 5 As 62/2011 – 61, a ze dne 13. 3. 2013, č. j. 7 As 187/2012 – 31), soud neshledal důvod se od ní odchýlit a dále shrnuje její základní teze.

[14] V období první republiky byly nemovitosti evidovány v tzv. veřejných knihách – pozemkových knihách, zemských deskách a železničních knihách, jejichž vedení, obsah a účel upravovaly především Obecný zákoník občanský (946/1811 Sb. z. s.), zákon č. 95/1871 ř. z., o zavedení obecného zákona o pozemkových knihách, a zákona č. 70/1874 ř. z., o zakládání železničních knih, o účinku hypotekárních práv propůjčených na železnici a o knihovním zajištění zástavních práv majetníků železničních přednostních úpisů (později nahrazen zákonem č. 132/1930 Sb., o železničních knihách a zástavních právech nabytých na drahách). Na základě zákona č. 83/1883 ř. z., o evidenci katastru daně pozemkové, se součástí pozemkových knih stala též mapa pozemkové knihy vycházející z měřického operátu tzv. stabilního katastru (patent o dani pozemkové a vyměření vydaný císařem Františkem I. dne 23. 12. 1817) a tzv. reambulovaného katastru (zákon č. 88/1869 ř. z., o úpravě daně pozemkové). Vedle veřejných knih byl dále zákonem č. 177/1927 Sb., o pozemkovém katastru a jeho vedení (Katastrální zákon), zřízen pozemkový katastr, jenž sloužil jednak jako podklad pro vyměrování veřejných daní a dávek spojených s držbou pozemků, jednak pro zakládání, obnovování nebo doplňování veřejných knih a jejich map, zajištění držby, pro převod nemovitostí a pro reální úvěr, jakož i pro další v zákoně uvedené účely (§ 3 zákona). Součástí pozemkového katastru byl měřický operát – mapy (§ 6 odst. 1 zákona). Zákon stanovil povinnost udržovat stálý vzájemný soulad mezi pozemkovým katastrem a veřejnými knihami, jakož i způsoby, jak toho dosáhnout (§ 42 a 43 zákona).

[15] Citovaný zákon č. 95/1871 ř. z. obsahoval jednak obecný zákon o pozemkových knihách, jednak obecný knihovní zákon, který úpravu obecného zákona o pozemkových knihách vztáhl na všechny veřejné knihy. Zákon č. 95/1871 ř. z. obsahoval tzv. zásadu vkládání a výmazu (intabulace a extabulace), podle níž vlastnictví a další věcná práva k nemovitostem vznikla a zanikla teprve zápisem do pozemkových knih (resp. všech veřejných knih). Střední občanský zákoník (č. 141/1950 Sb.) zrušil konstitutivnost zápisů právních vztahů k nemovitostem ve veřejných knihách a věcné vztahy k nemovitostem vznikaly nadále pouhou smlouvou, která nemusela být nikde zapsána, případně jinými způsoby. Bylo ponecháno na vůli účastníka, zda změnu právního vztahu k nemovitostem do evidence navrhne, přičemž v řadě případů k návrhu nedošlo (často ve snaze ušetřit za kolek). Od 1. 1. 1951 tedy veřejné knihy přestaly věrně odrážet skutečné vlastnické vztahy, neboť jejich vznik, změny a zánik nebyl do veřejných

pokračování

knih povinně zaznamenáván. Obdobně samozřejmě dopadl i pozemkový katastr, který se prakticky přestal používat po zavedení tzv. jednotné evidence půdy v roce 1956 (usnesení vlády č. 192/1956, o založení jednotné evidence půdy a jejím udržování v souladu se skutečným stavem); ta se ovšem zaměřovala pouze na užitkové a nikoliv vlastnické vztahy.

[16] K nápravě tohoto nežádoucího stavu bylo přikročeno až zákonem č. 22/1964 Sb., o evidenci nemovitostí, a jeho prováděcí vyhláškou č. 23/1964 Sb., které odstartovaly komplexní zakládání evidence nemovitostí, tedy zavedení nové databáze vlastnických a jiných právních vztahů k nemovitostem bez přímé návaznosti na dřívější veřejné knihy a pozemkový katastr. Nový občanský zákoník č. 40/1964 Sb. totiž v § 134 odst. 2 stanovil, že vlastnictví nemovitosti přecházelo nově na základě registrace převodní smlouvy státním notářstvím. Ustanovení § 65 zákona č. 95/1963 Sb., o státním notářství a o řízení před státním notářstvím (notářský řád), pak stanovilo notářům povinnost zaslat po registraci ověřený opis smlouvy s vyznačením její registrace příslušnému územnímu orgánu geodézie a kartografie, který změnu vlastnického vztahu vyznačil do evidence nemovitostí.

[17] Zápisy právních vztahů do evidence nemovitostí byly prováděny postupně ve dvou fázích. V první fázi od roku 1964 do konce roku 1966 se v evidenci nemovitostí zapisovaly běžné změny vlastnických vztahů, vlastnická práva nově vzniklá, jakož i jejich omezení, obdobně údaje o správě národního majetku a nově vzniklá práva trvalého užívání národního majetku a osobního užívání pozemků. V druhé etapě od roku 1967 měly být postupně zapsány právní vztahy v evidenci nemovitostí ještě nevyznačené. Nově zavedená evidence nemovitostí přitom nemohla jen jednoduše převzít zápisy z veřejných knih, z pozemkového katastru či z jednotné evidence půdy, neboť vlastnické vztahy v polovině šedesátých let jim v důsledku přerušení kontinuity zápisů od roku 1951 nemusely odpovídat. Prováděcí vyhláška k zákonu o evidenci nemovitostí proto v § 4 odst. 2 stanovila, že pro zápis právních vztahů o nemovitostech bude podpůrně použito zápisů v dosavadních pozemkových knihách, železničních knihách, v jednotné evidenci půdy a v bývalém pozemkovém katastru. Orgány geodézie zapíší do evidence nemovitostí toho, kdo podle výsledku šetření je oprávněným nebo povinným. Jak uvádí důvodová zpráva k zákonu o evidenci nemovitostí, „ani v těchto případech orgán geodézie nerozhoduje. Bude věcí občana nebo organizace, aby se domohl svého práva u soudu nebo hospodářské arbitráže, a podle pravomocného rozhodnutí soudu nebo hospodářské arbitráže opraví pak orgán geodézie zápis“. Při vzniku katastru nemovitostí pak žádná další skutková šetření prováděna nebyla a došlo k přímému převzetí údajů z evidence nemovitostí do katastru nemovitostí (podle § 29 odst. 1 katastrálního zákona).

[18] Právě s vědomím diskontinuity zápisů v období let 1951 – 1964 a procesu zakládání evidence nemovitostí od roku 1964 je třeba přistupovat k hodnocení otázky, zda v projednávané věci došlo ke zřejmému omylu při vedení a obnově katastru ve smyslu § 8 odst. 1 písm. a) katastrálního zákona. Tento pojem je třeba vykládat vždy v souvislosti s konkrétním případem. Obecně sem lze zařadit jak omyl týkající se skutkových okolností (*error facti* – zejména případy chyb v psaní a počítání, jako zápis jiných údajů, zápis údajů neobsažených v podkladové listině či např. i opomenutí zapsat údaj v podkladové listině obsažený) tak omyl právní (*error iuris* – např. zápis právního vztahu, který právní řád nezná, či zápis skutečnosti na základě listiny, která nespĺňuje požadavky stanovené katastrálním zákonem). Tento omyl bude přitom pravidelně způsoben činností pracovníka katastru. Omyl je totiž charakteristický vždy tím, že je v něm obsažen lidský činitel. Jako omyl proto nelze posuzovat objektivní skutečnosti způsobující nesoulad katastru se skutečným stavem (např. změnu právní úpravy zápisů do katastru, či zničení katastrálního operátu v důsledku požáru či povodně: zde nelze rozpor se skutečným stavem napravit opravou zřejmého omylu, nýbrž cestou revize či obnovy katastrálního operátu; srov. citovaný rozsudek ze dne 17. 1. 2008, č. j. 1 As 40/2007 – 103). Požadavek zřejmosti omylu navíc

značí, že by se mělo jednat o omyl jednoznačně zjistitelný; katastrální úřad tedy nemůže přistoupit k opravě chyby, která je nejasná nebo sporná (například v důsledku protichůdných listin či jiných okolností).

[19] V projednávaném případě je *de facto* napadán nesprávný postup pracovníků střediska geodézie, kteří vytvářeli evidenci nemovitostí, a to podpůrně na základě pozemkových knih a dokumentů ze sbírky listin a na základě vlastního šetření skutečného stavu právních vztahů k té které nemovitosti. Nebyl-li pak zápis uvedený v pozemkové knize převzat do evidence nemovitostí, nemuselo se jednat pouze o opomenutí pracovníka tehdejšího střediska geodézie, ale i o výsledek šetření skutečného stavu věci, kdy mohlo vyjít najevo, že příslušný zápis již nemá opodstatnění. Aby mohl být učiněn závěr, že nepřevzetí údaje bylo zřejmým omylem, nestačí prokázat, že k nepřevzetí údaje došlo skutečně v rozporu s právem. Nutné je zjištění, že se muselo jednat o zcela zjevný omyl pracovníka geodézie, nikoliv výsledek jeho uvážení, například proto, že jiná alternativa než převzetí údaje do evidence nemovitostí nepřicházela v úvahu. Z rozporu mezi zápisem v pozemkové knize (a listinou jej potvrzující) a zápisem v katastru nemovitostí proto nelze bez dalšího dovozovat zřejmý omyl při obnově a vedení katastru nemovitostí ve smyslu § 8 odst. 1 písm. a) katastrálního zákona.

[20] Argumentace žalobce je ovšem postavena na opačném předpokladu. Je nesporné, že na základě smlouvy postupní ze dne 4. 12. 1948 bylo do pozemkové knihy pod č. 23 vloženo právo zástavní za pohledávání žalobce v částce 10.000 Kčs a dále dne 14. 10. 1950 byla pod č. 26 vymazána poznámka nezletilosti žalobce, přičemž další zápisy týkající se tohoto vztahu v pozemkové knize obsaženy nejsou. Je rovněž nesporné, že středisko geodézie provedlo šetření skutečného stavu právních vztahů k předmětným nemovitostem v roce 1983, jinak by nebyl vyplněn výkaz změn pod č. 33/83. V tomto výkazu již není zapsáno zástavní právo ve prospěch žalobce, a toto není zapsáno ani na současném listu vlastnictví č. 140. Ovšem vzhledem k diskontinuitě zápisů v letech 1951 – 1964 nelze jen z tohoto „nesouladu“ dovozovat zřejmý omyl při vedení a obnově katastru, který měl spočívat v tom, že výmaz poznámky nezletilosti byl pracovníkem geodézie považován za výmaz zástavního práva. Takto pojatý zřejmý omyl se v řízení neprokázal: smlouva postupní prokazuje pouze vznik tohoto práva, avšak kvůli diskontinuitě zápisů neprokazuje zřejmý omyl pracovníka geodézie. Stejně tak výpověď žalobce a jeho syna či písemná vyjádření dalších osob – aniž by soud hodnotil jejich věrohodnost – se netýkají otázky zřejmého omylu ale vzniku a existence zástavního práva, která je ovšem sporována přinejmenším osobou zúčastněnou na řízení.

[21] Je nutné si uvědomit, že s odstupem několika desítek let lze s ohledem na diskontinuitu zápisů věcných práv k nemovitostem (v rámci pozemkových knih a následně evidence nemovitostí) velice obtížně prokazovat existenci zřejmého omylu při vedení katastru (tedy *de facto* absenci racionální vůle příslušného pracovníka). Úvaha pracovníka geodézie, jíž by mohl být veden při nepřevzetí údaje z pozemkové knihy do evidence nemovitostí, totiž především nemusela být nikde zachycena. Institut opravy chyb v katastrálním operátu za takové situace není vhodným nástrojem pro nápravu tvrzené nesprávnosti. Nejvyšší správní soud se proto ztotožňuje se závěrem krajského soudu, že v takovém případě je na místě domáhat se tvrzeného práva cestou žaloby u soudu v občanském soudním řízení.

[22] Nejvyšší správní soud rovněž setrvale zastává názor, že institut opravy chyb v katastru nemůže sloužit ke změně právních vztahů k nemovitostem ani k odstraňování sporů týkajících se těchto vztahů (viz např. rozsudky ze dne 30. 5. 2008, č. j. 7 As 61/2007 - 88, č. j. 1 As 46/2008 – 134, ze dne 16. 12. 2008, č. j. 2 As 62/2008 – 91; viz také usnesení zvláštního senátu zřízeného podle zákona č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů, ze dne 2. 9. 2004, č. j. Konf 62/2003 – 15, publikované pod č. 403/2004 Sb. NSS). Mění se tedy

pokračování

údaje evidované v katastru, aniž by se tak však mohlo založit či pozbýt vlastnické či jiné právo k nemovitosti (§ 5 odst. 7 katastrálního zákona). Tento závěr není výrazem nedotknutelnosti činnosti správního orgánu a vyloučení možnosti kontroly či nápravy jeho postupu, nýbrž odráží odlišnou roli správních orgánů a soudů, kdy prvním z nich náleží pouhá evidence práv k nemovitostem v katastru na základě předložených listin a druhým z nich náleží v případě nejasností rozhodování o tom, komu ve skutečnosti právo náleží (viz rozsudek ze dne 14. 3. 2011, čj. 4 As 34/2010 – 41).

[23] Z toho pak vyplývá, že katastrální úřad skutečně nemůže zjišťovat, zda zástavní právo ještě existuje a v čí prospěch by mělo být zapsáno; nejde přitom o „rezignaci“ na jeho zákonem stanovenou působnost, jak tvrdí žalobce, nýbrž právě o důsledek vymezení působnosti mezi katastrálním úřadem a soudem. Skutečnost, že katastrální úřad provedl v řízení nadbytečně výslechy žalobce a jeho syna a žádal o prodloužení lhůty k rozhodnutí, nemohou mít na tento závěr žádný vliv. Úvaha žalobce, že žalovaný měl za tímto účelem provést skutkové šetření ve sbírce listin, jak mu to nařídil krajský soud i Nejvyšší správní soud v předchozím řízení, je rovněž mylná. Nejvyšší správní soud nic takového žalovanému neuložil a učinil-li tak krajský soud, byl tento jeho příkaz při konfrontaci s následným názorem Nejvyššího správního soudu na věc neudržitelný.

[24] Z uvedeného plyne též nesprávnost názoru žalobce, že institut opravy chyby vzniklé zřejmým omylem byl zákonodárcem přijat proto, aby nemuselo probíhat zdlouhavé občanské soudní řízení: řízení o opravě chyby a soudní řízení, jehož předmětem jsou právní vztahy k nemovitostem, mají zcela jiný předmět a účel. V této souvislosti soud dále nesouhlasí s námitkou žalobce, že výklad zřejmého omylu provedený žalovaným je neúměrně restriktivní a není v souladu s důvodovou zprávou, záměrem zákonodávce a názorem Nejvyššího správního soudu. Žalovaný při výkladu pojmu zřejmý omyl plně akceptoval předešlý právní názor Nejvyššího správního soudu. Skutečnost, že Nejvyšší správní soud obecně označil jako jeden z možných zřejmých omylů chybu vyplývající z porovnání evidovaného údaje v katastru s údaji na podkladové listině, neznamená, že v žalobcově věci k takovému zřejmému omylu došlo. Důvodová zpráva ke katastrálnímu zákonu pak pojem zřejmý omyl blíže nepopisuje, naopak výslovně zdůrazňuje katastrofální situaci zápisů právních vztahů k nemovitostem mezi lety 1951 a 1964.

[25] Rozhodnutím správních orgánů ani krajského soudu v Brně nemohla být žalobci upřena žádná jeho lidská práva. Správní orgány i soud pouze konstatovaly, že žalobce se svých práv může a má domáhat jiným postupem. Nad rámec nutného Nejvyšší správní soud poznamenává, že není zcela zřejmé, proč žalobce před správními orgány a správními soudy vede zdlouhavé řízení o opravě chyby v katastrálním operátu, když (jak plyne z dopisu zástupce žalobce ze dne 31. 3. 2004 na č. l. 39 správního spisu), jediným cílem jeho snažení je patrně uhrazení dlužné pohledávky, resp. realizace zástavního práva, o jejichž existenci je přesvědčen. V této věci ovšem žalobci nijak nepomůže stav zápisů v katastru nemovitostí, nýbrž, nebude-li mu částka uhrazena dobrovolně, jen žaloba na plnění u civilního soudu.

IV. Závěr a náklady řízení

[26] Žalobce tedy se svými námitkami neuspěl; jelikož Nejvyšší správní soud neshledal důvod pro zrušení napadeného rozsudku z úřední povinnosti (§ 109 odst. 4 s. ř. s.), zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

[27] O náhradě nákladů řízení rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobce neměl ve věci úspěch, a nemá proto právo na náhradu nákladů řízení; žalovanému pak v řízení o kasační stížnosti žádné účelně vynaložené náklady nad rámec běžné činnosti nevznikly. Osoba zúčastněná na řízení má dle § 60 odst. 5 s. ř. s. právo na náhradu jen těch nákladů, které jí vznikly v souvislosti s plněním povinnosti, kterou jí soud uložil. V tomto řízení však nebyla osobě zúčastněné na řízení uložena žádná povinnost, a proto soud rozhodl, že nemá právo na náhradu nákladů řízení.

P o u ě n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 31. července 2013

JUDr. Marie Žišková
předsedkyně senátu